

Jordbruksdepartementet
Ny Same- och Rennäringspolitik
Magnus Kindbom
103 33 STOCKHOLM

2008-02-04

Grundlagsberedningen har i sitt betänkande (SOU 2008:125) föreslagit att ursprungsfolket Samerna skall nämnas i Grundlagen. Med anledning av detta vill partiet Almut-Folket lämna följande synpunkter och förslag till förändringar.

Historik och bakgrund

Så tidigt som 1762 började staten sin assimileringpolitik genom centralmaktens utskickade brev till fogden i Västerbotten (finns i riksarkivet). I brevet föreskrevs att samer som lämnade renskötelsen skulle noteras som icke samer i kyrkböckerna.

Genom 1886 års renbeteslag förstärktes utfasningen av samer som av någon anledning inte aktivt deltog i renskötelsen för att sedan genom 1928 års renbeteslag definitivt minskade ned den persongrupp som då och i framtiden – av staten – skulle betraktas som samer. Då infördes politiken ”lapp skall vara lapp”.

Samerna delades upp i två grupper – renskötande och icke renskötande samer. Staten satte sedan - gemensamt med samebyarna - likhetstecken mellan same och renägare, att samekultur är synonymt med renskötelse. Denna assimileringpolitik innebär att staten förnekar 90% av det samiska folket.

Rennäringslagen från 1971 befäste ”lapp skall vara lapp” politiken. Efter inrättandet av Sametinget 1993 har ytterligare en grupp samer växt fram - denna gång inom samebyarna – icke renskötande samebomedlemmar, spridda över Sverige.

För närvarande är samerna som urfolksgrupp uppdelade i tre olika grupper: renskötare, icke renskötande samebomedlemmar, utspridda över Sverige, och samer utan anknytning till renskötelsen. De två sistnämnda har andra professioner än renskötelse. Detta är i sig skäl nog till en förändring i samepolitiken. Dessutom strider det mot demokrati principen och likabehandling principen.

Först 1977 erkände staten samerna som ursprungsfolk i den meningen att de var på plats när kolonisationen började och gränserna mellan de nordiska länderna drogs upp. I praktisk politik betraktades inte samerna som en folkgrupp enligt internationell ursprungsfolks rätt utan som en nationell minoritet med individuell rätt till kultur, språk och religion och med några särskilda rättigheter avseende renskötelsen.

Många försök att förändra samernas folkrättsliga ställning och anspråk på självbestämmande har gjorts via samiska organisationer och motioner i Sveriges Riksdag. Med stor uppfinningsrikedom har motiveringarna för avslag varierat över tiden.

Ett exempel på denna variation är när Sverige använder artikel 1.3 i ILO 169 till att avslå en motion med yrkande om ratificering av just ILO 169 (bet.1994/95:UU24). För övrigt en konvention som Sverige röstat för och även tar, tillsammans med andra nordiska länder,

initiativ till en resolution som uppmanar ILO,s medlemsstater att snarast ratificera konventionen.

Det bör noteras att enligt artikel 35, i ILO 169 inskränker inte tillämpningen av bestämmelserna, de berörda folkens rättigheter och anspråk på självbestämmande enligt andra konventioner och rättsdokument.

Det är förvånande att Sverige som är angelägen om att för omvärlden framstå som expert på mänskliga rättigheter använder ett av FN instiftat dokument för mänskliga rättigheter (ILO 169), till att avslå krav på just mänskliga rättigheter.

Slutsats och förslag

Grundlagsberedningen har föreslagit att nämna Samerna i egenskap av urfolk i regeringsformens 1 kap. § 2, stycke 5. I utredningens förarbeten hänvisas bla, till Urfolksdeklarationen och Sametingslagets bestämmelser om vilka som skall identifieras som Samer.

Genom hänvisning till Urfolksdeklarationen har Sverige visat ambition på att närma sig internationell ursprungsfolks rätt som sätts och sanktioneras av FN systemet.

FN har erkänt Samerna som ursprungsfolk genom Norges ratificering av ILO 169.

Med hänvisning till det ovan relaterade vill och kräver Albmüt-Folket:

att Sverige upphör med den nuvarande samepolitiken "lapp skall vara lapp", för att i stället fokusera urfolkspolitiken mot samerna i gemen.

att Sverige erkänner det samiska folket som en odelbar folkgrupp i betydelsen av artikell i de två MR-konventionerna om medborgarliga och politiska rättigheter och om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt Urfolksdeklarationen.

att samerna som folk är överordnat näringsverksamheter.

Denna urfolkspolitik som riktar sig mot samerna som odelbar folkgrupp kan ha sin utgångspunkt i Urfolksdeklarationen och ILO169, vilket innebär att när Sverige driver urfolksfrågor och mänskliga rättigheter gentemot omvärlden också driver samma urfolkspolitik inom landets gränser.

Det är viktigt för medborgare som tillhör ursprungsfolket Samerna att också bli erkända som ursprungsfolk i folkrättslig mening.

Det är varje stats ansvar att införa och värna om mänskliga rättigheter för sina medborgare. Varje medborgare har också rätt att förvänta sig att berörda stater tar sitt ansvar angående mänskliga rättigheter. Denna princip gäller även för medborgare tillhörande ursprungsfolket Samerna i Sverige.

Det är Sverige ansvar att rätta till uppenbart felaktig politik riktat mot det samiska folket. Detta ansvar måste Sverige ta oavsett nuvarande eller kommande parlamentariska lägen i Sametinget.

Sametinget har inte befogenhet eller möjlighet och inte heller ansvar för att rätta till den politik som staten införde 65 år innan dess inrättande.

Det är lika fel att använda en majoritet i Sametinget, som av för dem ekonomiska och andra förmånliga skäl stöder ”lapp skall vara lapp” politiken, till att avslå alla förslag till positiv förändring för samerna i gemen och för att vidmakthålla en osund assimileringpolitik, som det är att använda ett av FN inrättat rättsdokument (ILO 169) för att avslå yrkanden på mänskliga rättigheter.

Den möjligheten och ansvaret har bara den som har makten att förändra förhållanden för alla svenska medborgare, Sveriges Riksdag.

På Albmüt-Folkets vägnar

Lars-Paul Kroik
Hermelingatan 33
590 31 BORENSBERG
0141-414 65; 070-590 47 90
lars-paul@boremail.com

Albmüt – Almetjh – Almasj – Folket är en samepolitisk organisation. Som ideologisk plattform finns en humanistisk och socialliberal grundsyn på den samiska historien, samerna och det samiska samhället. Partiet kommer att kandidera till Sametingsvalet.